

Викривачі корупції та гарантії їх захисту за законодавством України

2021

Державні органи забезпечують викривачам умови для здійснення повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону шляхом впровадження механізмів заохочень та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону (п. 1 ч. 2 ст. 53¹ Закону)

Хто такий викривач?

Особа, яка надає допомогу в запобіганні і протидії корупції (викривач), - особа, яка за наявності обґрунтованого переконання, що інформація є достовірною, повідомляє про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» іншою особою.

(частина перша статті 53 Закону України «Про запобігання корупції»)

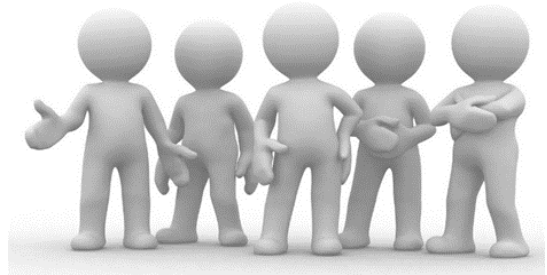
**Хто може
бути викривачем?**

Працівник?

Будь-яка особа?

Викривач – фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, повідомила про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» вчинених іншою особою, якщо така інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання (з 01.01.2020 року).

Про що повідомляти?

Корупційне правопорушення - діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Правопорушення, пов'язане з корупцією - діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 України «Про запобігання корупції», за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Інші порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» (недотримання вимог щодо прийняття антикорупційної програми, щодо проведення спеціальної перевірки, щодо проведення службового розслідування, щодо забезпечення каналів для повідомлень тощо).

Корупція — негативне суспільне явище, яке проявляється в злочинному використанні службовими особами, громадськими і політичними діями їх прав і посадових можливостей з метою особистого збагачення.

Вимоги до повідомлення

Держава заохочує викривачів та сприяє їм у повідомленні про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону усно та письмово.

Повідомлення викривача про можливі факти корупційних правопорушень має містити наступну інформацію:

- фактичні дані, зокрема про обставини правопорушення, місце і час його вчинення, особу, яка вчинила правопорушення;
- надана інформація має бути достовірною, на переконання викривача;
- інформація стала відома викривачу у зв'язку з його трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням служби чи навчання або участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.

Відповідно до Закону повідомлення про можливі факти корупційних правопорушень **може бути здійснене викривачем без зазначення авторства (анонімно)** (ч. 5 ст. 53, п. 7 ч. 2 ст. 53³ Закону) **або із зазначенням авторства.**

Яким чином повідомити?

НАЗК, інші державні органи, органи влади АРК, органи місцевого самоврядування забезпечують умови для повідомлень їх працівниками про порушення вимог Закону іншою особою, зокрема через:

(частина четверта статті 53 Закону України «Про запобігання корупції»)

спеціальні телефонні лінії ГСЦ та МВС

(044) 272-45-06, (044) 254-73-94

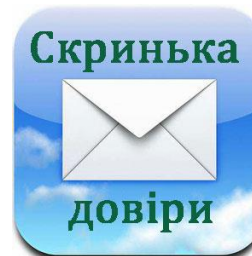
офіційні веб-сайти ГСЦ та МВС

<https://hsc.gov.ua/index/publicna-informatsiya/antikoruptionsiya/povidom-pro-koruptionsiyu/>

засоби електронного зв'язку

antikor2018@hsc.gov.ua

скринька для повідомлень

Гарантії захисту викривачів

Інформація про викривача може бути розголошена лише за його згодою, крім випадків, встановлених законом (частина третя статті 53 Закону України «Про запобігання корупції»).

Повідомлення про порушення вимог цього Закону може бути здійснене працівником відповідного органу без зазначення авторства (анонімно) (частина п'ята статті 53 Закону України «Про запобігання корупції»).

За наявності загрози життю, житлу, здоров'ю та майну осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції, або їх близьких осіб, у зв'язку із здійсненим повідомленням правоохоронними органами до них можуть бути застосовані правові, організаційно-технічні та інші спрямовані на захист від протиправних посягань заходи, передбачені Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» (частина друга статті 53 Закону України «Про запобігання корупції»).

Захист трудових прав викривача

Викривачу та його близьким особам у зв'язку з повідомленням про корупцію не може бути:

- відмовлено у прийнятті на роботу;
- звільнено чи примушено до звільнення;
- притягнуто до дисциплінарної відповідальності;
- підданий з боку керівника або роботодавця іншим негативним заходам впливу (переведення, атестація, зміна умов праці, відмова в призначенні на вищу посаду, скорочення заробітної плати тощо) або загрозі таких заходів.

(частина третя статті 53 Закону України «Про запобігання корупції»)

НАЗК може бути залучено як третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні позивача у справах щодо застосування керівником або роботодавцем чи створення ним загрози застосування негативних заходів впливу до позивача у зв'язку з повідомленням ним або членом його сім'ї про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» іншою особою.

(частина третя статті 49 Кодексу адміністративного судочинства України, частина другої статті 53 Цивільного процесуального кодексу України).

Юридичний захист викривача

Викривач має право:

- ✓ на безоплатну правову допомогу у зв'язку із захистом прав викривача;
- ✓ залучити адвоката самостійно та отримати відшкодування витрат на адвоката у зв'язку із захистом прав особи як викривача, витрат на судовий збір;
- ✓ на представництво НАЗК його інтересів в суді.

Адвокат

Викривач

НАЗК

Хто отримає винагороду?

Викривачі мають право на винагороду.

Право на винагороду має викривач, який повідомив про корупційний злочин, грошовий розмір предмета якого або завдані державі збитки від якого у п'ять тисяч і більше разів перевищують розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, установленого законом на час вчинення злочину **(10,945 млн. грн)**. Мінімальна сума винагороди становить – **1,094 млн. грн**.

Розмір винагороди становить 10 відсотків від грошового розміру предмета корупційного злочину або розміру завданих державі збитків від злочину після ухвалення обвинувального вироку суду. Розмір винагороди не може перевищувати трьох тисяч мінімальних заробітних плат, установлених на час вчинення злочину **(18,0 млн. грн)**.

Суд встановлює конкретний розмір винагороди, що підлягає виплаті, з урахуванням критеріїв персональності та важливості інформації. *(КПК доповнено статтею 130-1)*

Дякую за увагу!